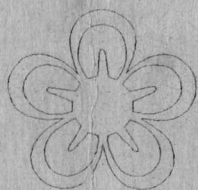

17(477)(082)

Л 64

*Літературознавство,
"Просвіта" і духовний ідеал українця*

*(Матеріали всеукраїнської
науково-практичної
конференції)*

Кривий Ріг
1994

Л.В. ПАНЧУК,
Кривий Ріг

ОСНОВНІ ПАРАМЕТРИ ХАРАКТЕРИСТИКИ
НАРОДНОСТІ /ЗА ПРАЦЯМИ М.І.КОСТОМАРОВА/

Вивчення курсу української літератури в 9 класі передбачає ознайомлення учнів із деякими поняттями теорії літератури, зокрема, народністю. Публіцистика М.І.Костомарова, хоча вона і не вивчається в школі, послужить прекрасною основою для осмислення деяких рис народності. Це праці: "Черты народной южнорусской истории", "Мысли о федеративном начале в древней Руси", "Две русские народности".

В останній автор, орієнтуючись на ментальність слов'янської спільноти, народи якої перебували у стані формування ознак національності, констатує розбіжності між малоросами і великоросами.

Автора звинувачували в "сепаратизмі" і в намаганні протиставити українську націю російській. Обвинувачувачі хотіли, щоб на Русі існувала тільки одна російська народність, і "не терпіли, якщо їм вказували не одну, а декілька, хоча б навіть тих, які існували в минулі часи" /М.Костомаров/.

М.І.Костомаров окреслює основні параметри характеристики будь-якої народності: "Духовний склад, ступінь почуття, характер розуму, напрям волі, погляд на громадське й духовне життя, все, що виробляє вдачу й характер народу...усе заразом укупі становить єдиний гармонійний образ народності".

Заслугою автора статті є те, що він не применшує достоїнств народності великоросів і не перебільшує позитивних якостей малоросів, називаючи перших злібними до дійсного духовного підйому тільки тоді, коли вони відірвуться від матеріального, претензії на месіанство, других - здатними до фантазії та одухотворення світу.

Ось як характеризує пис'яменник народність, аналізуючи їхнє ставлення до релігії: український народ і в часи Унії залишився вірним своїй вірі; у великоросів "витворилась нетерпимість до чужих вір, погорда до чужих народностей".

Костомаров називає дух України "послулим духом народним". Він вірить у месіанський провід української нації, вважаючи поклонання інтелігенції - в пробудженні духу народного".